

Mens Sognefogden gik rundt i de andre Værelser med Lampen og skrev op paa sin Liste, sad han inde i Soveværelset ved et Lys, der var stukket i en Flaskehals, og gennembladede Bogen.

Det var en Slags Dagbog, som Assistenten havde ført i alle de Aar, han havde boet der paa Egnen, og hvori han havde nedskrevet sine Tanker og i det hele ligesom ført Samtaler med sig selv om alt, hvad der var hændt ham.

Paa et af Bogens første Blade stavede Skolelæreren sig besværligt gennem følgende:

„Saalænge vi er unge, stiller vi ubeskedne Fordringer til Tilværelsens styrende Magter. Vi vil, at de skal aabenbare sig for os. Det Hemmelighedsfuldhedens Slør, hvorunder de virker, fornærmer os, vi forlanger at kontrollere og korrigere det store Verdensmaskineri. Naar vi bliver lidt ældre, kaster vi i vor Utaalmodighed Blikket ud over Menneskene og Menneskehedens Historie for i det mindste her at finde Sammenhængen, Lovene, Udviklingen, kort sagt for her at søge Meningen med Livet, Formaålet for vor Kamp og Liden, Indtil vi en Dag standses af en Stemme fra Dybet af vort Indre, en Spøgelsesstemme, der spørger: Men hvem er du selv? Fra den Dag kender vi intet andet Spørgsmaal end dette ene. Fra den Dag er vort eget, sande Jeg blevet den store Sfinks, hvis Gaade vi stræber at løse. Mit sande Jeg? Den Mand, der i Morges kørte ud i den stride Regn, forstemt, bitter, saa uendelig led ved Livet og dets Besvær, var det mit sande Jeg? Eller den, som i Skumringen sad derhenne ved Kakkellovnen og af Ildens Buldren lod sig lulle ind i lykkelige Mindedrømme om Hus og Hjem og legende Børn, var det mit sande, mit egentlige Jeg? Eller den, som nu sidder her alene ved Lampen, hverken glad eller bedrøvet, hverken gammel eller ung, med den stille, ophøjede Fred i sit Indre, som kun Natten og Ensomheden skænker mig, et det mig, mig selv, saadan som jeg udgik fra Naturens Haand, uforvansket, ubesmittet. Eller er det altsammen ligemeget mig selv? Det, vi kalder vor Sjæl, er det bare en forbifarende Stemning, et Resultat af vor Nattesøvn og vor Avislæsning, noget, der er afhængigt af Barometerstanden og Torvepriserne? Eller har vi lige